

til at bringe de Sager under Forhandling og i Bevægelse, der kunde have almindelig kirkelig Interesse og navnlig at kunne gjøre dette ikke blot ved de ordinære Medlemmer, men ved en Tilfaldelse ogsaa af Geistligheden i det Hele; det er Noget, som allerede fremgaaer af Lovens Dpfattelse af Provstemoderne; det er Noget, som for over et Aarhundrede siden blev indskærpet i den Tid, da der eksisterede et saakaldt Kirkeinspectioncollegium. Der er et Rescript af 1737, som endogsaa udtrykkeligt udtaler det som en Opgave for Biskopperne at bringe det dertil, at Landemoderne ikke altfor meget, som det nu er Tilfældet, skulle sysselsætte sig med Processer og juridiske Sager, men derimod mere virke for deres Hovedformaal, nemlig for, hvad der kunde være til Kirkens Gavn i det Hele. Der haves dernæst ogsaa for over et halvt Aarhundrede siden en Række af kongelige Rescripter, som netop bebyndigede Biskopperne til at tilkalde Stiftets Geistlige, for at der i Forbindelse med Landemoderne's øvrige Forhandlinger kunde finde Forhandlinger Sted baade over mere theoretiske og mere praktiske Emner, vedrørende de kirkelige Forhold.

Der er ogsaa senere Bestemmelser, som endog udtrykkeligt henviser Spørgsmaal f. Ex. angaaende Lærebøgerne, der skulle bruges, til Forhandling i Landemoderne, ligesom det ogsaa netop er en af de første Sager, ved hvilken fra min Side Landemoderne's Forhandlinger bleve benyttede. Jeg troer saaledes, at der i hvad der er foregaaet kunde findes tilstrækkelig Grund til at benytte netop denne Institution som en naturlig Vej, ad hvilken man kunde faae en Udtalelse fra Geistligheden i det Hele. Det er ganske vist, at dersom Formaalet havde været at faae en meget nøiagtig formel Opgjørelse af Stemmer pro og contra, saa vilde den Form, der er fulgt fra min Side i de Sager, der hidtil have været bragte for Landemoderne, ikke have været correct eller tilstrækkelig. Men jeg har intet Dødt sat Priis derpaa eller anseet det som den endelige Opgave. Jeg har troet, at der af en saadan Samling af første Parten af Danmarks Geistlighed til nærmere Forhandling vilde tilstrækkelig tyde

ligt kunne resultere den Ansættelse, som maatte antages at have i en overveieende Grad Stemningen for sig, og det var kun dette, som fra min Side kunde attraaes netop her, hvor der jo ikke er Tale om at tillægge Landemoderne selv nogen ny eller særlig Myndighed, hvor der ikke er Spørgsmaal om, at Landemoderne's Udtalelser i og for sig selv, selv om der skulde være en Majoritet tilstede derfor, skulde paa nogen Maade være bindende for Ministrene. Paa den anden Side forekom det mig, at det ikke kunde Andet end være i høj Grad til Gavn for Sagerne selv, netop fordi de, naar de bragtes ind for Rigsdagen, kom paa et Sted, hvor man dog fra alle Sider har erkjendt, at egentlige kirkelige Stemmer i saa høj Grad savnedes, medens de i Landemoderne dog vare bragte frem til en offentlig Forhandling, hvor saadanne Stemmer ialt rigt var tilstede. Dette med Hensyn til Fortiden. Men, naar Spørgsmaalet var om Landemoderne's Stilling i Fremtiden, saa oversaae jo den ærede Viceformand ganske, at der ikke var Tale om netop at beholde dem i den Skikkelse, hvori de til disse forbigaaende Døgn ere blevne benyttede, og jeg troer derfor, at de meget stærke Udtryk om det Svævende og Taagede etc., som ere blevne benyttede, vare — ligesom de efter min Mening ikke ganske have passet paa de nuværende Forhold og paa hvad der er skeet — under alle Omstændigheder ikke anvendelige paa en saadan Skikkelse eller Ordning af Landemoderne, som der kunde være Spørgsmaal om at give disse i Fremtiden, og som netop under de Forhandlinger, der have fundet Sted sidste Gang paa Landemoderne, fra flere Sider er givet Antydning til. Der kunde da navnlig blive Spørgsmaal om efter bestemte Regler at sammensætte dem deels af saakaldte selvskrevne Medlemmer og af andre Geistlige, der kunde indtræde ved Valg eller frivilligt, og deels ved valgte Medlemmer af Lagstanden. Der var altsaa Spørgsmaal om en Udvikling i meget bestemte Træk af Landemoderne til en ny Skikkelse, man kalde det nu udvidet Landemøde, eller give det et andet Navn, og der var dernæst paa de fleste Steder ikke Spørgsmaal om at lade det blive staaende derved — og det er netop en Anke, som jeg har mod